

Méontologie a ontologie

Aristotelés sice neužil pojmenování „ontologie“ (pochází možná od Chr. Wolffa, není-li o něco starší), ale podal výměr jejího „oboru“: je to filosofická disciplína, zabývající se jsoucím, pokud jest. Když tedy budeme mluvit o méontologii, není naším úmyslem se zabývat pouze „ničím“ resp. „nicotou“, nýbrž také jsoucím, pokud není. Jen zdánlivě to může vypadat protismyslně; je třeba připustit aspoň pro začátek, že to může mít smysl, dokonce dobrý smysl. A tento dobrý smysl si tedy nejprve musíme ukázat. Jde však o velmi speciální problematiku, a proto si svůj úkol nejprve trochu usnadníme tím, že vše ukážeme na modelu. Tak jako starořecká filosofie dospěla do svých výšin (v Platónovi a Aristotelovi) tím, že se opírala o myšlení matematické (a geometrické) a že tedy pracovala s příslušnými modely „čísel“ a „obrazců“, budeme se opírat o jiný model, totiž o model „události“ (ovšem v mnohem přesnějším smyslu, než jak jsme navyklí o „událostech“ mluvit v každodenním životě). Slibujeme si od toho na prvním místě dvojí výhodu: předně zapojíme do svého „spekulativního“ přemýšlení čas; to se starým řeckým myslitelům filosoficky nikdy nezdařilo (a zatím se to filosoficky nezdařilo až dodnes, umíme to jen „matematicky“, tj. tak, že čas kvantifikujeme, se všemi nesnáze, které s tím jsou spojeny). A za druhé si tím umožníme seriózně tematizovat tzv. „celek“, tj. možnost sjednocení děje jinak než za falešného předpokladu „substrátu“ změny, který zůstává základem, jenž se sám nemění (nevchází v dění). Právě to nám umožňuje myšlenkový model „události“: událost se děje tak, že má svůj počátek, průběh a konec (není to pouhý proces, tj. změna bez začátku a bez konce, takže nemusíme žádnou neměnnost předpokládat ani jako „substrát“, ani jako odvozenou od něčeho nehybného). A zároveň má smysl mluvit o počátku a o konci (a vůbec o mezích, hranicích události), neboť událost je jakložto dění „jedním“, je jednotou, celkem. (Tak si to nadekretujeme, docela podobně, jako si to Thalés nebo Pythagoras „nadekretovali“, když si vymysleli třeba trojúhelník, zprvu jen pravoúhlý, nebo různá čísla, apod.)

(Písek, 111018-2.)